

Hudiksvalls kommun

larande.kultur@hudiksvall.se

Rektorn vid Västra skolan

ulla.bohjort@hudiksvall.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Västra skolan
i Hudiksvalls kommun

Tillsyn i Västra skolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Hudiksvalls kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Västra skolan besöktes av Skolinspektionen den 15 och 16 april 2014.

Fakta om skolenheten

Västra skolan ligger i centrala Hudiksvall. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-6 och fritidshem. Vid tiden för tillsynen har Västra skolan 232 elever. Av dessa går 27 elever i förskoleklass och 112 elever är inskrivna på fritidshemmet. Fritidshemmet granskas dock inte i denna tillsyn utan kommunens ansvarstagande för fritidshemmen redovisas i ett separat beslut. Skolan leds av en rektor som till stöd i sitt arbete har en lärare som har ett uppdrag som "utvecklingsledare" på 25 procent.

Västra skolan består av årskurserna 1 till 6 samt en förskoleklass. Skolan har två arbetslag, F-3 och 4-6. De har möten varje vecka. Mötena leds i regel av utvecklingsledaren i samarbete med rektorn.

Vid tiden för tillsynen har en organisationsförändring genomförts i Hudiksvalls kommun som innebär att rektorn för Västra skolan övertagit ansvaret för den del av grundsärskolan som ligger i anslutning till Västra skolan, kallad Tingsbackens skola. Den verksamheten var tidigare en separat skolenhet med egen rektor. Skolinspektionen genomförde dock sitt tillsynsbesök vid Tingsbackens skola innan denna organisationsförändring, vilket innebär att det finns ett separat beslut för den verksamheten.

Rektorn för Västra skolan har kommunens uppdrag att på övergripande nivå ansvara för den pedagogiska verksamheten i den kommunövergripande särskilda undervisningsgruppen, kallad Plantan. Hon är dock inte rektor för eleverna som får sin utbildning i gruppen, utan det ansvaret har respektive rektor i berörda elevers ursprungliga skolor. Vid tiden för tillsynsbesöket går sju elever från sex olika skolor i den särskilda undervisningsgruppen. Enligt rektorn för Västra skolan består gruppen av elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och med beteendeproblematik. Verksamheten ligger i Hudiksvall, några kilometer från Västra skolan.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Skolverket redovisar inte någon statistik som visar hur stor andel av eleverna som nått kravnivån på samtliga delprov i de nationella ämnesproven. Av skolans egen statistik för de nationella ämnesproven i årskurs 3 läsåret 2012/2013

framgår dock att 74 procent av eleverna nådde kravnivån på samtliga delprov i matematik. I svenska nådde 89 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov. I svenska som andraspråk nådde 75 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov.

Enligt skolans egen statistik uppnådde 96 procent av eleverna kunskapskraven i matematik vid läsårets slut 2013. I svenska uppnådde 100 procent av eleverna kunskapskraven och i svenska som andraspråk nådde 88 procent av eleverna kravnivån. I de naturorienterande och de samhällsorienterade ämnena nådde 96 procent av eleverna kunskapskraven vid läsåret slut 2012/13. Enligt skolans statistik är det en höjning av resultaten i matematik, svenska och svenska som andraspråk i jämförelse med läsåret innan, 2011/12. Då nådde 84 procent av eleverna kunskapskraven i matematik, 88 procent i svenska och 60 procent av eleverna nådde kunskapskraven i svenska som andraspråk vid läsårets slut. Det finns inte någon statistik att jämföra med i de naturorienterande och samhällsorienterande ämnena läsåret 2011/12

Årskurs 6

Skolverkets statistik visar att andelen elever som nått minst betyget E i årskurs 6 år 2013 var 80,6 procent i matematik, historia och samhällskunskap. I samtliga övriga ämnen uppnådde nästintill 100 procent av eleverna minst betyget E. Den genomsnittliga betygspoängen för varje ämne var högst i ämnena idrott och hälsa (14,5) och teknik (13,8). Den genomsnittliga betygspoängen var som lägst i historia (9,9) och religionskunskap (9,7).

Helhetsbedömning

Tillsynen av Västra skolan visar att skolan i flera avseenden ger eleverna förutsättningar att nå målen för utbildningen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt, bland annat genom att erbjuda en undervisning som är varierad och anpassad till elevers olika förutsättningar och behov. Trots detta når inte alla elever vid Västra skolan lägst kunskapskraven i de ämnen som ingår i utbildningen. Västra skolan behöver utifrån detta vidta åtgärder inom områden som har betydelse för att höja elevernas kunskapsresultat.

Även om Västra skolan har ett i flera delar väl fungerande kvalitetsarbete behöver rektorn se till att det systematiska kvalitetsarbetet förbättras ytterligare. I detta arbete är det viktigt att kunskapsresultaten kopplas samman på ett tydligt vis med kvaliteten i undervisningen. Rektorn behöver se till att lärarna ges möjlighet att gemensamt analysera resultat i samtliga ämnen så att både väl fungerande undervisning synliggörs och behov av förbättringsinsatser tydliggörs med därtill kopplade åtgärder. Vidare behöver elever som har rätt till studiehandledning på modersmålet erbjudas denna form av särskilt stöd.

Rektorn, elever och lärare som Skolinspektionen intervjuat och samtalat med uppger att skolan upplevs som trygg och att många elever trivs i sin skola. Tillsynen visar vidare att Västra skolan behöver förbättra arbetet med att ge eleverna ett reellt inflytande över utbildningen så att det är en tydlig progression i hur inflytandet ska anpassas efter elevernas ålder och mognad.

Rektorn har även ett övergripande ansvar för den kommungemensamma särskilda undervisningsgruppen Plantan. Det är angeläget att kvalitetsarbetet förbättras när det gäller denna verksamhet. Där brister framförallt uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling samt uppföljning av kvaliteten i undervisningen.

Avslutningsvis bedömer Skolinspektionen, trots de brister som identifierats, att rektorn tar ansvar som pedagogisk ledare genom att ha god kunskap om skolans inre arbete och ser till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hudiksvalls kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 september 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister vid Västra skolan vad gäller elevernas möjlighet till inflytande över utbildningen så att det är en tydlig progression i hur inflytandet ska anpassas efter elevernas ålder och mognad. Rektorn uppger i intervjun att det är ett viktigt utvecklingsområde för skolan, även om hon menar att eleverna har ett visst inflytande. Hon nämner som exempel att skolans äldre elever kan bestämma hur de ska redovisa ett arbete. I övrigt handlar det enligt rektorn främst om att elever ges möjlighet att välja mellan olika alternativ.

Lärare beskriver hur elever vid inledningen av ett nytt arbetsområde kan få frågor om vad de vill veta och hur de vill lära sig det. Det är enligt lärarna även vanligt att de samtalat med de äldre eleverna om hur de vill visa sina kunskaper. Samtidigt framgår av intervjuerna att lärarna inte har varit involverade i gemensamma diskussioner kring hur de ska arbeta med elevernas inflytande i olika årskurser och hur det ska anpassas efter elevernas ålder och mognad.

I intervjuer med elever framkommer ett fåtal exempel på hur de ges inflytande över sitt eget lärande. Det handlar främst om att de får välja mellan uppgifter som läraren har bestämt eller hur något ska redovisas, exempelvis "tipspromenad eller ett prov". Rektorn bekräftar i intervjun att skolan inte har en genomtänkt linje för elevernas inflytande över utbildningen så att det blir en tydlig progression i hur inflytandet ska anpassas efter elevernas ålder och mognad.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att eleverna inte ges ett reellt inflytande över utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande

Särskilt stöd

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Se till att det av åtgärdsprogrammen framgår vilka behov av särskilt stöd som eleven har och hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp.
- Se till att rektorn fattar beslut om anpassad studiegång enligt skollagens krav.
- Se till att elever i behov av studiehandledning på modersmålet får det.

Motivering*Åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång*

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Enligt skollagen får ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i särskild undervisningsgrupp. Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) även göras. Enligt skollagen ansvarar rektorn för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. Rektorns beslut om särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp samt beslut om anpassad studiegång får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av åtgärdsprogram. De motsvarar i flera delar skollagens krav. Det framgår dock inte alltid hur åtgärderna ska följas upp. Av intervju med rektorn och granskning av dokument framgår att rektorn har fattat beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång för någon enstaka elev. Åtgärdsprogram är även utarbetat för aktuell elev. I beslutet om anpassad studiegång står vilka ämnen berörd elev ska läsa samt att skoldagen ska förkortas med 90 minuter alla dagar i veckan. Det framgår dock inte, i beslutet alternativt i åtgärdsprogrammet, hur denna anpassning ska göras när det gäller undervisningstiden i de olika ämnena. Det framgår inte heller vilka ämnen som berörd elev inte ska läsa. Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka att skolan har ett långtgående ansvar för att ge elever stöd så att de uppnår kunskapskraven. Om skolan bedömer att andra stödinsatser inte är nog för att hjälpa eleven kan rektorn fatta beslut om att anpassa studiegången. Anpassad studiegång är en sista utväg för att få till en fungerande skolgång för elever där andra stödinsatser inte har fungerat.

Studiehandledning på modersmålet

Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

I intervju med rektorn framkommer att det finns elever i behov av studiehandledning på modersmålet som inte får detta. Rektorn uppger att det inte finns tillgång till studiehandledare i några enstaka språk som det finns behov av på skolan. Därmed har berörda elever inte kunnat få särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8-9, 11-12 §§ skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

- Se till att betyg utfärdas i enlighet med författningarnas krav och att föreskrifterna om betyg följs.

Motivering

Betygskatalog

Av skollagen framgår att det är rektorns ansvar att se till att betyg sätts i enlighet med tillämpliga författningar. Enligt skolförordningen ska beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog. Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog ska rättelser och ändringar av betyg anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras av den som beslutar om betyget. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad.

Vid Skolinspektionens granskning av Västra skolans betygskataloger framkommer att ändringar av betyg är inte är signerade och daterade.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 14 §, 15 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123)

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Hudiksvalls kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering*Systematiskt kvalitetsarbete*

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Systematiskt och kontinuerligt innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräckligt för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Skolinspektionens samlade bild är att kvalitetsarbetet vid Västra skolan fungerar väl till stor del. Intervjuer med rektorn, lärare och representanter för elevhälsan samt dokumentation visar att kvalitetsarbetet är en fortlöpande process där personalen är involverad i uppföljningar och analyser av olika resultat och utifrån detta planerar och genomför insatser för att ständigt utveckla utbildningen. Rektorn och lärare uttrycker dock att det i enstaka ämnen finns lärare som inte är involverade i skolans kvalitetsarbete beroende på att de har sin tillhörighet i andra skolor, exempelvis lärare i hem- och konsumentkunskap och musik. Det får till följd att fördjupade analyser av resultat i dessa ämnen samt åtgärder för utveckling av undervisningen inte är en självklar del av skolans kvalitetsarbete, något som rektorn menar är ett viktigt utvecklingsområde för skolan.

Skolinspektionen har tagit del av skolans dokumenterade kvalitetsarbete. Skolans kvalitetsredovisning följer en gemensam mall för Hudiksvalls kommun. Av kvalitetsredovisningen framgår bland annat de kunskapsresultat som eleverna uppnått i alla ämnen i årskurs 6 samt resultat från nationella ämnesprov i årskurs 3 och 6. Kring vissa kunskapsresultat saknas en mer omfattande analys och vilka åtgärder som skolan tänker vidta utifrån detta. Det gäller dels de tidigare nämnda ämnena hem- och konsumentkunskap och musik. Det saknas även analyser i samhällsorienterande ämnen. Bristen på analys av skolövergripande resultat innebär, enligt Skolinspektionen, att skolan inte har tillräckliga

underlag för att kunna besluta om åtgärder för förbättring, för att ytterst kunna höja elevernas kunskapsresultat.

Skolinspektionen konstaterar vidare att det finns brister i kvalitetsarbetet när det gäller den kommunövergripande särskilda undervisningsgruppen Plantan. Det gäller framförallt brister i uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling, likaså uppföljning av kvaliteten i undervisningen. Rektorn för Västra skolan uppger att kvalitetsarbetet behöver förbättras när det gäller den särskilda undervisningsgruppen, framförallt när det gäller att dokumentera och följa upp elevernas lärande. Även i den kvalitetsredovisning som gäller för den särskilda undervisningsgruppen saknas uppföljningar av kunskapsresultat, det finns därmed inte heller några fördjupade analyser av resultat eller åtgärder för förbättring. Lärare på Plantan uttrycker i intervjun att en stor del av eleverna troligen inte kommer nå lägst kunskapskraven, däremot ges de goda förutsättningar att utveckla en tilltro till sin förmåga att lära – de blir sedda och hörda och känner att "de lyckas".

Skolinspektionens utredning visar sammanfattningsvis att det finns brister i Västra skolans systematiska kvalitetsarbete liksom i kvalitetsarbetet när det gäller den kommunövergripande särskilda undervisningsgruppen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Hudiksvalls kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

4 kap. 4–5 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Hudiksvalls kommun en anmärkning.

Trygghet och studiero

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist när det gäller arbetet med trygghet och studiero.

- Planen mot kränkande behandling innehåller inte en översikt över de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. Det finns inte heller en redogörelse för hur förgående års åtgärder har genomförts.

Motivering*Plan mot kränkande behandling*

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt av de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet med planen mot kränkande behandling bör bedrivas så att planen återspeglar förhållanden i varje enskild verksamhet.

Det finns två planer mot kränkande behandling, en för Västra skolan och en för den särskilda undervisningsgruppen Plantan. Plantans plan saknar en redovisning av vilka konkreta insatser som verksamheten, utifrån en aktuell kartläggning, planerar att vidta under det kommande året för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Likaså saknar Plantans plan en redovisning av hur de under föregående år planerade åtgärderna har genomförts.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i den särskilda undervisningsgruppens plan mot kränkande behandling. Mot bakgrund av att verksamheternas arbete mot kränkande behandling i övrigt bedöms fungera väl bedöms bristen som mindre allvarlig och Hudiksvalls kommun tilldelas en anmärkning.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Mathias Ljungström
Beslutsfattare

Åsa Rehnberg
Undervisningsråd

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.